

27. 6. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Placení ve splátkách a ztráta výhody splátek a určení splatnosti dluhu konkrétním dnem v měsíci

Na co si musí dlužník dát pozor, když platí ve splátkách? Jaké jsou nástrahy splátkového kalendáře? Co hlídat, aby dlužník nemusel předčasně zaplatit celý dluh? - Jak naznačeno úvodními otázkami, tento příspěvek, jakkoliv vychází na právnickém serveru, ačkoliv ten není sledován zdaleka jen právníky, je zaměřen spíše než na specialisty, na laické čtenáře, ovšem nejen dlužníky, jistě bude užitečný i pro věřitele, věříme však, že může pomoci zodpovědět nejasné otázky i odborníkům a přiblížit jim relevantní judikaturu.

Zdroj informací a formulací

Příspěvek je sestaven podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu. Explicitní citace judikatury jsou zvýrazněny tučným písmem s uvedením zdroje (příslušného rozhodnutí NS ČR), někde jsou doplněny standardně provedeným písmem o vysvětlivky. Ostatní tučně označený text a další případné formulace jsou převzaty z usnesení Nejvyššího soudu ČR spis. zn. 20 Cdo 4788/2017, ze dne 14. února 2018.

Podstata splátkového kalendáře

Dluh může být dlužník povinen uhradit (vyrovnat, zaplatit) jednorázově nebo ve splátkách. Plnění dluhu ve splátkách je v podstatě plněním po částech s tím rozdílem, že výše a splatnost jednotlivých splátek je předem určena. Při plnění ve splátkách jde vlastně o dvojí dobu splatnosti. Jednak je stanovena doba plnění jednotlivých splátek a zároveň doba splatnosti celé pohledávky je určena poslední splátkou. Závazek pak zaniká postupně, tak jak jsou splátky plněny a prodlení dlužníka se posuzuje u každé splátky zvlášť. Součástí podmínek splatnosti jednotlivých splátek může být i určení, že pro nesplnění některé splátky je věřitel oprávněn žádat celý zbytek pohledávky najednou. Splatnost celé pohledávky (tzv. ztráta lhůt nebo ztráta výhody splátek) nenastává přímo ze zákona, ale záleží na věřiteli, zda toto právo uplatní, tedy zda vyzve dlužníka k zaplacení celého zbytku, popř. zda podá u soudu žalobu na plnění.

Podle ust. § 1931 nového občanského zákoníku (o. z.) bylo-li ujednáno plnění - placení, úhrada (pohledávky, dluhu) ve splátkách a nesplnil-li dlužník některou splátku, má věřitel právo na vyrovnání celé pohledávky (celého dluhu), pokud si to strany ujednaly. Toto právo může věřitel uplatnit nejpozději do splatnosti nejbližší splátky. (Nejsou to žádná nová pravidla, obdobně stanovil § 565 zrušeného občanského zákoníku, účinného do 31. prosince 2013.) **Jde o tzv. ztrátu výhody ve splátkách, tedy zesplatnění celého dluhu pro prodlení s úhradou (jednotlivé) splátky. Je jistě v zájmu věřitele, aby takové ujednání ve smlouvě mezi ním a dlužníkem bylo.** A proto si na jeho dopady musí dlužník dávat obzvláštní pozor.

Kdy je dlužník v prodlení?

Prodlením je třeba rozumět nejen situaci, kdy splátka nebude zaplacená vůbec, ale též situaci, kdy splátka nebude zaplacená řádně a včas i jen o jediný den bez ohledu na to, zda

dlužník následně splátku, s níž byl v prodlení, uhradí či nikoli, vyložil Nejvyšší soud ČR v usnesení ze dne 29. července 2014, spis. zn. 21 Cdo 2600/2014 (když posuzoval případ, kde právě k takové situaci došlo). Jak ovšem vyplývá z usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. listopadu 2005, spis. zn. 21 Cdo 426/2005, splatnost celé pohledávky pro nesplnění některé splátky nastává až okamžikem, kdy věřitel dlužníka o její zaplacení požádal, nikoli okamžikem, kdy tak v souladu se smluvním ujednáním učinit mohl. Znovu např. v usnesení spis. zn. 20 Cdo 3782/2018, ze dne 3. 12. 2018, Nejvyšší soud ČR uvedl, že k zesplatnění (celého dluhu) nedochází rovněž ani okamžikem, kdy oprávněný mohla o zesplatnění (celé pohledávky) požádat, ale neučinil tak.

Nutno rozlišovat lhůty a pevné datum k placení!

Je nutno rozlišovat, pokud není placeno (spláceno) v předstihu, zda je nejzazší (nejpozdější možný) platební termín určen ve formě lhůty nebo jako pevné datum. Pokud je splatnost formulována např. „dlužník se zavazuje dluh uhradit do 15 dnů“, tak jde o lhůtu. Lhůta určená podle dnů počíná dle ust. § 605 odst. 1 o. z. dnem, který následuje po skutečnosti rozhodné pro její počátek. (Pokud závazek vznikl např. 3. dne kalendářního měsíce, počíná patnáctidenní lhůta běžet 4. kalendářní den a skončí 18. kalendářní den.) Konec lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let pak dle ust. § 605 odst. 2 o. z. připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá skutečnost, od níž se lhůta nebo doba počítá. Není-li takový den v posledním měsíci, případně konec lhůty nebo doby na poslední den měsíce. (Pokud např. závazek vznikl např. 29. 2. 2016 s tím, že má být vyrovnán do 5 let, potom konec lhůty připadne na 28. 2. 2021.) Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty podle ust. § 607 o. z. pracovní den nejbližší následující. Jenže to neplatí, pokud je nejzazší (nejpozdější přípustnou) splatnost dluhu nebo jednotlivé splátky formulována pevným datem.

Nejvyšší soud ČR dospěl v usnesení ČR spis. zn. 20 Cdo 4788/2017, ze dne 14. února 2018, k tomu, že posuzovaná formulace „měsíční splátka... je splatná vždy k patnáctému dni daného měsíce“ stanoví určitý konkrétní okamžik, kdy má být plněno; je zjevné, že nejde ani o „dobu“ ani o „lhůtu“. Povinnost dlužníka plnit je zde tak pevně určená datem splatnosti pohledávky, tj. patnáctým dnem každého měsíce; nedodržení data splatnosti, byť z důvodu dne pracovního klidu či státního svátku, má za následek prodlení dlužníka. – V posuzovaném případě zrovna vyšel 15. den měsíce na neděli. Dlužník však do neděle nebo v neděli nezaplatil, a proto ztratil výhodu splátek, neboť věřitel uplatnil své právo, protože s včasným nezaplacením jednotlivé splátky byla spojena i ztráta výhody placení ve splátkách. – Takže dlužník si musí dát pozor, pokud má takto obdobně stanovenu (formulovánu) splatnost, výhoda posouvání lhůty ze soboty, neděle nebo svátku na nejbližší pracovní den pro něj neplatí. Pokud zaplatí až v takový pracovní den, už je (nachází se) v prodlení.

Ani urychlené doplacení dlužné splátky dlužníkovi nepomůže

Účelem institutu ztráty výhody splátek není ochrana věřitele pouze pro případ, že dlužník dohodnutou splátku neuhradí vůbec, ale i pro případ, že dohodnutou splátku neuhradí řádně a včas, tj. v době její splatnosti. Nejvyšší soud ČR proto dospěl v usnesení spis. zn. 21 Cdo 2600/2014, ze dne 29. července 2014, k závěru, že je-li dlužník v prodlení s úhradou dohodnuté splátky v den její splatnosti, může věřitel žádat o zaplacení celé pohledávky (až) do splatnosti nejbližší příští splátky, aniž by bylo rozhodné, zda dlužník splátku, se kterou byl v prodlení, po její splatnosti uhradil.

I věřitel musí uplatnit své právo včas

Splatnost celé pohledávky (dluhu) nenastává automaticky přímo ze zákona, ale záleží na

oprávněném, resp. věřiteli, zda právo na ztrátu výhody uplatní, tj. zda vyzve povinného (dlužníka) k zaplacení celého zbytku dluhu. Rozhodne-li se tak učinit, je třeba, aby právo na ztrátu výhody splátek uplatnil pouze do splatnosti nejbližší splátky. Neučiní-li tak a povinný (dlužník) řádně a včas příští splátku zaplatí, může oprávněný (věřitel) namísto celého zbytku dluhu požadovat zaplacení pouze (té) jedné nezaplacené splátky a právo na ztrátu výhody splátek uplatnit až při dalším prodlení s nezaplacením splátky (pokud k němu znovu dojde), opětovně však do nejbližší poté následující splátky. Uplatněním ztráty výhody splátek se celý zbývající dluh stává splatným.

Jak má věřitel postupovat, když chce zrušit splátkový kalendář?

K obsahovým náležitostem výzvy k zaplacení celé pohledávky dle ust. § 1931 o. z. se vyjádřil Nejvyšší soud ČR v usnesení spis. zn. 20 Cdo 3782/2018, ze dne 3. prosince 2018: Zákon nestanoví obsahové žádosti (výzvy) k zaplacení celé pohledávky podle ust. § 1931 o. z. Za žádost je proto třeba považovat jakýkoliv projev vůle, z něhož je zřejmý úmysl oprávněného (věřitele) žádat povinného o zaplacení celého dluhu. - Žádost může být obsažena např. i v exekučním návrhu oprávněného, vyložil NS ČR při posuzování předmětného sporného případu.

Richard W. Fetter,

právník věnující se pracovnímu a občanskému právu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním](#)

[dlužníkem“?](#)